

Radoslav Tomić

JURAJ PAVLOVIĆ, SLIKE RELIGIOZNE TEMATIKE

UDK: 75.046 Pavlović, J.
Izvorni znanstveni rad
Primitljeno: 8. III. 1997.

Radoslav Tomić
Ministarstvo kulture RH
Konzervatorski odjel - Split
21000 Split, HR
Poljudsko šetaliste 15

Autor objavljuje skupinu slika religiozne tematike splitskoga slikara Jurja Pavlovića (1803.-1886.). Raspravlja o metodi njegova rada koja se temeljila na uporabi grafičkih predložaka. Isto tako ukazuje da su slikari Marko Radoničić (Dobrota, 1785.-1824.) i Venerio Trevisan (Vodnjan, 1797.-1871.) pri izradi postaja Križnoga puta također rabili grafičke predloške nastale prema Križnome putu iz mletačke crkve Santa Maria del Giglio.

Nedavna je retrospektivna izložba slikara Jurja Pavlovića¹⁾ pokazala da je riječ o amateru koji u splitskoj malograđanskoj i zatvorenoj sredini 19. stoljeća portretira članove obitelji, rođake i prijatelje. Izradio je i portrete brojnih crkvenih ličnosti, u prvom redu biskupa i nadbiskupa, za Sjemenište u Splitu, koristeći se starijim predlošcima.²⁾ Amaterska razina njegova rukopisa posebno je vidljiva u skupini djela religiozne tematike. To da je kolebljivo i nevjesto kopirao Rafaelova djela, već je poznato.³⁾

U izvedbi oltarnih pala i slika za potrebe kućne pobožnosti Pavlović se u prvom redu oslanjao na Correggia. Doslovna je kopija Correggiove *Madonna della Scala* (Parma, Galerija)⁴⁾ Pavlovićeva *Bogorodica s Djetetom* (Split, priv. vlasništvo). Tome treba pridodati i dvije oltarne pale koje nisu bile izložene na spomenutoj retrospektivi, a predočuju Pavlovićeve metode rada. Jedna prikazuje *Gospu od Ružarija sa sv. Mihovилоm i sv. Martinom*, a nalazi se u župnoj crkvi u Kaštel Kambelovcu. Nju kao Pavlovićevo djelo spominje župnik Pavao Britvić 1883. godine.⁵⁾ Druga je *pala Bogorodica s Djetetom, sv. Jeronimom i Sebastijanom* u splitskoj crkvi Sv. Križa u Velom varošu.⁶⁾

Na obje pale likovi Bogorodice i Djeteta preuzeti su s Correggiovine slike *Bogorodica svetoga Sebastijana* (Dresden, Galerija).⁷⁾

Diletantske su Pavlovićeve slike *Slijepi Belizarije i Sv. Kajo papa*.⁸⁾ Tim se dvjema slikama mogu priključiti i četiri platna s prikazima evanđelista iz župne crkve u Kaštel Kambelovcu.⁹⁾ I u njihovom slučaju nije isključivo riječ o nedostatku invencije, već u prvom redu o nesigurnom oblikovnom postupku. Što se pak tiče Pavlovićeve slike *Sv. Kajo papa* (Split, crkva Gospe od Dobrića), nije isključeno da je slikar za predložak koristio portret istoimenoga sveca kojega je 1826. godine za crkvu sv. Kaje u Solinu izradio Rafo Marini.¹⁰⁾

Juraj Pavlović, *Bogorodica s djetetom, sv. Jeronimom i sv. Sebastijanom*, Split, crkva sv. Križa. Foto: Ž. Bačić.

Kopiranje starijih predložaka značajka je i drugih slikara u Dalmaciji u 19. stoljeću prije pojave Vlaha Bukovca. U portretu Franceske Andrović slikar Rafo Martini preuzima lik Beatrice Cenci sa slike koja se pripisuje Guidu Reniju.¹¹⁾ Ivan Skvarčina, neosporno snažnija umjetnička ličnost u odnosu na Pavlovića, kopira Tizianovu sliku *Sv. Marko između sv. Kuzme i Damjana, Roka i Sebastijana*.¹²⁾ I riječki slikar Ivan Simonetti višekratno kopira Tizianova djela.¹³⁾ Upravo je u tom smjeru poticaja i pobuda, imitacije i invencije moguće raščlaniti slikarstvo 19. stoljeća u Dalmaciji i cijeloj Hrvatskoj. Preuzi-

manje tuđih rješenja posredovanjem grafičkih listova baca posve novo svjetlo na djelo Marka Radoničića i Venerija Trevisana. To se dakako odnosi na njihove postaje Križnog puta: Radoničićeve u crkvi sv. Mateja (Dobrota u Boki kotorskoj) i Venerijeve u crkvi sv. Blaža (Vodnjan u Istri).

Što je zapravo Križni put? U postajama Križnoga puta uobličuju se događaji koje je Krist pod križom prošao od Pilatove sudnice do Kalvarije, gdje je bio raspet i gdje je umro. To razumijeva pobožnost i meditaciju prema pojedinim događajima iz Kristove muke, raspoređenima u određeni broj postaja. Poticaji su se

